

Stanovisko města Krásná Lípa k požáru v Národním parku České Švýcarsko

Až déšť na konci srpna 2022 učinil tečku za rozsáhlým požárem, který vznikl dne 24. července v Malinovém dole nedaleko Hřenska. Tato pomyslná tečka je ovšem zároveň jen pokračováním stejných rizik. Roky jsme, bohužel neúspěšně, naléhali na Správu národního parku ČŠ, aby přijala účinná protipožární opatření, marně jsme upozorňovali, že otázka nezní, jestli v parku začne hořet, ale kdy se tak stane. Ani po uhašení největšího požáru v historii se podmínky pro eliminaci našich obav nezměnily. V Českém Švýcarsku teď shořelo „jen“ cca 15 % lesů z území národního parku. Na dalších desítkách procent území zůstává dalších minimálně 1,5 milionů kubíků starého, odumřelého dřeva, nastojato i ležícího, větví, jehličí a dalšího dřevitého odpadu, které nadále představuje extrémní riziko opakování požárů kdykoli v budoucnu, a to včetně požárů v kůrovcem nejvíce postižených lesů v navazujícím CHKO Lužické hory, popř. CHKO Labské pískovce.

Obce z národního parku mezitím sčítají vzniklé škody, které v přímo poškozené veřejné infrastruktuře (zejména ve Hřensku, Mezné, Jetřichovicích...), na majetku hasičů i jejich zřizovatelských obcí a v nákladech na zásah půjdou do desítek milionů korun. Správa národního parku avizuje stamilionové škody mj. na bezpečnostních skalních zábranách. Další stovky milionů korun lze očekávat ve finálním vyčíslení nákladů nasazených profesionálních i dobrovolných hasičských jednotek. Ztráty podnikatelů, z nichž jen někteří stále nemohou z důvodu zákazu vstupu návštěvníkům poskytovat své služby (uzavřeny obce byly nebo jsou Hřensko, Vysoká Lípa, Mezná, Mezní Louka), překročily 300 milionů korun. Desítkami milionů korun je potřeba refundovat dobrovolníky a živnostníky, kteří v místě zajišťovali hasičům stravu a ubytování. Na Mezné shořely soukromé objekty, poničené jsou soukromé zahrady atd.

Vedle materiálních škod mnozí zasahující hasiči na požár doplatili poškozením zdraví, mnohé škody nejsou vyčíslitelné. V poškozených lesích NP a CHKO trvá vysoké riziko opakování požárů kdykoli v budoucnosti, a není možné připustit, aby se tato situace znovu opakovala. Přesto, že je zřejmé, že požár nabídne přírodním procesům nové možnosti k regeneraci spálených ploch a jsme nadšeně masivně informováni, že se tak již děje, a že mnohé bude ponecháno tzv. samoobnově, je potřeba mít na paměti, že zničené domy samy nevyrostou, že města nemohou nést náklady zásahu, kam jejich jednotky povolal stát, že podnikatelé a další, kteří se zasloužili o rozvoj regionu a poskytovaných služeb nemohou zůstat bez pomoci, atd.

Město Krásná Lípa proto trvá na realizaci řady opatření, z nichž některá je potřeba realizovat rychle, další postupně, dle naléhavosti a reálných možností.

- Požadujeme urychleně provést pokácení suchých porostů v blízkosti nemovitostí dle naší žádosti ze dne 1. 8. 2022 vč. odklizení dřevní hmoty.

- Požaduje ze strany státu úhradu veškerých nákladů, které městu Krásná Lípa a dalším obcím vznikly v souvislosti s hašením požáru.
- Zásadně nesouhlasíme s aplikací tzv. „řízeného vypalování“ jako součásti managementu péče o NP.
- Město Krásná Lípa je připraveno aktivně rozvíjet spolupráci s MŽP a Správou NP podílet na protipožární ochraně území.
- Je třeba přijmout a realizovat řadu preventivních opatření. Jakkoli nejde zcela zabránit vzniku požáru, lze riziko dopadů na majetek a životy místních obyvatel snížit, stejně jako lze vytvořit podmínky pro efektivnější zásahy hasičů nebo snížit náklady na samotné hašení a škody během požáru. Za tímto účelem potřebujeme:
 - a) dovybavit hasiče v regionu specifickou hasičskou technikou,
 - b) zkapacitnit vodní plochy a nádrže v obcích a mimo obce,
 - c) zprůchodnit a opravit cesty a stezky v národním parku,
 - d) zvýšit nosnost mostů a můstků, zlepšit orientaci v terénu,
 - e) zavést monitorovací protipožární systém pomocí nových technologií (čidla v terénu, kamery, automatická detekce),
 - f) znovu posoudit a následně změnit management luk s chřástalem, který umožní včasné a opakované sečení luk, atd.
- Požadujeme pečlivě vyhodnotit příčiny, nejen konkrétního zahoření, tak rozsáhlého a dynamicky se šířícího požáru, ale důsledně posoudit, zda Správa NP uplatňovala a následně realizovala zákonem přípustná preventivní protipožární opatření v porostech. Na požární nebezpečí a vysoká rizika požární katastrofy v souvislosti s narůstajícím a neodklizovaným množstvím suché dřevní hmoty v území parku město Krásná Lípa upozorňovalo Správu národního parku mnohokrát už od počátku gradace kůrovcové kalamity. Naposledy při připomínkování Zásad péče, které město i z tohoto důvodu odmítlo schválit. Nedostalo se nám však dostatečného pochopení, často byly tyto námitky Správou dokonce bagatelizovány. Je nutné uvést, že město Krásná Lípa v posledních letech, kdy kůrovcová kalamita překročila zvládnutelných rozměrů nepožadovalo odstranění veškeré a ani nějak podstatné části suché dřevní hmoty v území, jak bylo opakovaně nepravdivě uváděno v médiích.
- Je třeba přehodnotit dosavadní způsob řešení důsledků nezvládnuté kůrovcové kalamity, zejména objemy ponechaného suchého dříví v lese.
- Požadujeme urychlené zřízení odborné skupiny složené z hasičů, lesníků Správy NP a zástupců samospráv, která stanoví rozsah závazných protipožárních opatření (protipožární pásy, zajištění vodních zdrojů, rozsah a vybavení hasičské techniky v regionu atd.).

- Požadujeme změnu postoje Správy národního parku k dalšímu směřování ochrany území. Jak je uvedeno v zákoně o ochraně přírody a krajiny: „Posláním národních parků je naplňovat dlouhodobé cíle ochrany národních parků a také umožnit využití území národních parků k trvale udržitelnému rozvoji, ke vzdělávání, výchově, výzkumu a k přírodě šetrnému turistickému využití, a to způsoby, které nejsou v rozporu s dlouhodobými cíli ochrany národního parku.“ Není tedy možné dlouhodobě upřednostňovat pouze zásadní, přesto jen jednu část poslání NP, tedy ochranu přírodních procesů. Obzvláště pokud vede v konečném důsledku ke snižování průchodnosti území a využitelnosti pro poznávání a rekreaci, to vše v kontextu relativně malého území v kulturní krajině, navíc s přeshraničním přesahem.
- Konstatujeme, že není možné příčiny současné situace, tedy gradaci nezládnuté kůrovcové kalamity prezentovat velmi zjednodušeně, jen jako dopady klimatické změny a nevhodnou výsadbou našimi předky. Dotčené území bylo již před 50 lety (!) vyhlášeno Chráněnou krajinnou oblastí Labské pískovce, v jehož jádrové zóně před 22 lety vznikl národní park. Státní ochrana přírody tak měla půl století na to, aby nastavila šetrné a udržitelné hospodaření v chráněném lese. Mohla v něm eliminovat nevhodné porosty a cíleně ho zásadně přiblížit přirozené skladbě lesa. Bylo k tomu možné využívat i výjimky z lesního zákona na lhůty pro zalesnění, zajištění, velikost holosečí, seče ve svazích... Je nepochybné, že podobná zjednodušená prezentace skutečnosti vede ke snižování důvěry veřejnosti k státní ochraně přírody. Viz odpor obcí ke zřízení NP Křivoklátsko či současné výzvy samospráv v Německu ke zrušení NP Saské Švýcarsko.
- V neposlední řadě je nutné změnit způsob komunikace Správy NP se samosprávami v území. Domníváme se však, že bez zásadní personální změny ve vedení Správy NP toto není možné. Mimo jiné je k tomu potřeba zároveň zásadně proměnit složení a práci rady NP, které přísluší projednávání zásadních dokumentů pro správu území.

Město Krásná Lípa i nadále považuje existenci NP České Švýcarsko za smysluplnou, je však nezbytně nutné aktivně a vstřícně vyvažovat zájmy ochrany přírody a přilehlého regionu v kontextu definice části primárních cílů dle IUCN, které jsou dány pro kategorii národní parky, ale i zákona o ochraně přírody a krajiny, jako je např. podpora vzdělávání a rekreace nebo podpora místních ekonomik prostřednictvím cestovního ruchu. Nejvyšší prioritou však i nadále musí být bezpečnost obcí, občanů i návštěvníků, jak z hlediska požární bezpečnosti, tak i pohybu v území NP!

V Krásné Lípě 23. 8. 2022

**Jan
Kolář**
Digitálně
podepsal Jan
Kolář
Datum:
2022.08.30
15:14:39 +02'00'

Jan Kolář
starosta města Krásná Lípa

Schváleno na 70. jednání Rady města Krásná Lípa dne 22. 8. 2022.

www.krasnalipa.cz